O‘ZBEKISTON RESPUBLIKASI
OLIY VA O‘RTA MAXSUS TA’LIM VAZIRLIGI

SAMARQAND DAVLAT UNIVERSITETI

Ro‘yxatga olindi	«TASDIQLAYMAN»
№322	O‘quv ishlari bo‘yicha prorektor
2019 yil «___» ______	Prof.A.Soleev
	________________
	«___»________2019 yil

SOTSIAL VA MADANIY GEOGRAFIYA FANINING ISHCHI O‘QUV DASTURI

(4-kurs talabalari uchun)

Ma’ruza - 20
Amaliy mashg‘ulot - 28
Mustaqil ta’lim - **40**

Bilim sohasi:	100000 – Gumanitar soha
Ta’lim sohasi:	140000 – Tabiiy fanlar
Ta’lim yo‘nalishi:	5140600 – Geografiya

Samarqand- 2019

1

Fanning ishchi o'quv dasturi, namunaviy o'quv reja va o'quv dasturiga muvofiq ishlab chiqildi.

Tuzuvchilar:

Usmonov M.R. - SamDU Ijtimoiy-iqtisodiy geografiya kafedrasi dotsenti, g.f.n.
Ibragimov L.Z. - SamDU Ijtimoiy-iqtisodiy geografiya kafedrasi dotsenti

Taqrizchilar:

Raxmatullayev A. – SamDU Gidrometeorologiya kafedrasi professori, g.f.d.

Alibekov L.A. – SamDU Geografiya va tabiiy resurslar kafedrasi professori, g.f.d.

Fanning ishchi o'quv dasturi Ijtimoiy-iqtisodiy geografiya kafedrasining 2019 yil __ _________dagi №_ son yig'ilishida muhokamadan o'tgan va fakultet Kengashida muhokama qilish uchun tavsiya etilgan.

Kafedra mudiri **dots. Kadirov M.A**

Fanning ishchi o'quv dasturi Geografiya va ekologiya fakulteti Kengashida muhokama etilgan va foydalanishga tavsiya qilingan (2019 yil ___ ____________dagi №__-sonli bayonnoma)

Fakultet uslubiy kengashi raisi **dots. T.J. Jumaboev**

Fakultet dekani **dots. L.Z.Ibragimov**

Kelishildi:
O'quv uslubiy boshqarma boshlig'i **dots.B.Aliqulov**

2

Kirish

Sotsial geografiya iqtisodiy va ijtimoiy geografiya fanlari tarkibidagi yangi xamda tez rivojlanib kelayotgan tarmog‘idir. U talabalarga aholi va u bilan bevosita aloqador bo‘lgan barcha ijtimoiy xodisa va jarayonlarning xududiy qonuniyatlarini o‘rgatadi. Aytish joizki, jamiyat taraqqiyotida nafaqat moddiy ishlab chiqarish tarmoqlari, shuningdek, ijtimoiy soxalar ham muhim ahamiyat kasb etadi. Xususan, ta’lim, sog‘liqni saqlash, rekreatsiya, aholiga xizmat ko‘rsatish soxalari va boshqalarning vujudga kelishi, xududiy tashkil etilishi va rivojlanishi muammolarini o‘rganish kata ilmiy-amaliy axamiyatga ega. Sotsial geografiya zamonaviy oliy ta’lim tizimida yuqori malakali geograflar tayyorlashda aloxida o‘rin tutadi.

O‘quv fanining maqsadi va vazifalari

Fanni o‘qitishdan maqsad - talabalarga jamiyatni xududiy tashkil etilishi va unda sotsial soxalarning tutgan o‘rni va axamiyati, ijtimoiy voqea-xodisalarni shakllanishi va rivojlanishi, aholining ijtimoiy rivojlanishi qonuniyatlarini o‘rgatish va turli katta-kichiklikdagi murakkab sotsial-iqtisodiy tizimlar xamda ularning elementlarini ilmiy tahlil qilish va xulosalar olish malakalarini shakllantirishdan iborat.

Fanning vazifasi - talabalarga:

- iqtisodiy va ijtimoiy geografiya va unda sotsial geografiyaning tutgan o‘rni va ahamiyatini tushuntirish;
- ijtimoiy xodisalarni rivojlanishi va ularni ilmiy tadqiq qilishning uslub va usullari bilan tanishtirish;
- sotsial sohalarni xududiy tashkil etilishi va rivojlanishi istiqbollarini aniqlashni o‘rgatishdan iborat.

Fan bo‘yicha talabalarning bilimiga, ko‘nikma va malakasiga qo‘yiladigan talablar

«Sotsial geografiya» fanini o‘zlashtirish jarayonida amalga oshiriladigan masalalar doirasida talabalar:

- fanning ob’ekti va predmeti, shakllanishi, tarkibiy qismlari, asosiy termin va tushunchalari, tadqiqot usullarini yaxshi o‘zlashtirishi xamda ijtimoiy voqea-xodisalarni vujudga kelishi va rivojlanishining xududiy qonuniyatlarini ***bilishi kerak***;
- talaba sotsial-geografik tadqiqotlarni tashkil etish va bajarishga doir ***ko‘nikmalarga ega bo‘lishi*** kerak;
- talaba turli katta-kichiklikdagi xududiy sotsial – iqtisodiy tizimlar va ularni elementlarining rivojlanishini tahlil qilish va kelajak istiqbollari bo‘yicha xulosalar chiqara olish ***malakalariga ega bo‘lishi*** kerak.

Fanning o‘quv rejadagi boshqa fanlar bilan o‘zaro bog‘liqligi va uslubiy jihatdan ketma – ketligi

“Sotsial geografiya” fani 8 semestrlarda o‘qitiladi. Dasturni amalga oshirish uchun o‘quv rejasida rejalashtirilgan matematik va tabiiy-ilmiy (oliy matematika, informatika va axborot texnologiyalar, statistika, ekologiya asoslari), umumkasbiy (umumiy er bilimi, jahon geografiyasi, O‘zbekiston geografiyasi, tabiatdan foydalanishning geografik asoslari, iqtisodiy va ijtimoiy geografiya asoslari) va ixtisoslik (geografiyaning asosiy muammolari, geografik o‘lkashunoslik) fanlaridan etarli bilim va ko‘nikmalarga ega bo‘lishlik talab etiladi.

Fanning ishlab chiqarishdagi o‘rni

Ushbu fan ta’lim, radio, televidenie, matbuot va boshqa ommaviy axborot vositalari muassasalariga har tomonlama etuk, intellektual salohiyati yuqori bo‘lgan malakali filolog, jurnalist mutaxassislarni tayyorlab berishda muhim axamiyatga ega bo‘lgan bilimlar beradi.

Fanni o‘qitishda zamonaviy axborot va pedagogik texnologiyalar

Talabalarni geografiya fanini o‘zlashtirishlari uchun o‘qitishning ilg‘or va zamonaviy usullaridan foydalanish, yangi informatsion-pedagogik texnologiyalarni tadbiq qilish muhim ahamiyatga ega. Ma’ruza va amaliy darslarda mos ravishdagi ilg‘or pedagogik texnologiyalarni, xususan, “Bumerang”, “Elpig‘ich”, “Aqliy xujum”, “Masofaviy ta’lim”, “Zanjir”, “Klaster” hamda “Muammoli ta’lim” texnologiyasining “Munozarali dars” kabi usullarini qo‘llash o‘rinlidir.

O‘quv jarayoni bilan bog‘liq ta’lim sifatini belgilovchi holatlar quyidagilar: yuqori ilmiy-pedagogik darajada dars berish, muammoli ma’ruzalar o‘qish, darslarni savol-javob tarzida qiziqarli tashkil qilish, ilg‘or pedagogik texnologiyalardan va mul’timedia vositalaridan foydalanish, tinglovchilarni undaydigan, o‘ylantiradigan muammolarni ular oldiga qo‘yish, talabchanlik, tinglovchilar bilan individual ishlash, erkin muloqot yuritishga, ilmiy izlanishga jalb qilish. “Sotsial geografiya” kursini loyihalashtirishda quyidagi asosiy konseptual yondoshuvlardan foydalaniladi:

SHaxsga yo‘naltirilgan ta’lim. Bu ta’lim o‘z mohiyatiga ko‘ra ta’lim jarayonining barcha ishtirokchilarini to‘laqonli rivojlanishlarini ko‘zda tutadi. Bu esa ta’limni loyihalashtirilayotganda, albatta, ma’lum birta’lim oluvchining shaxsini emas, avvalo, kelgusidagi mutaxassislik faoliyati bilan bog‘liq o‘qish maqsadlaridan kelib chiqqan holda yondoshilishni nazarda tutadi.

Tizimli yondoshuv. Ta’lim texnologiyasi tizimning barcha belgilarini o‘zida mujassam etmog‘i lozim: jarayonning mantiqiyligi, uning barcha bo‘g‘inlarini o‘zaro bog‘langanligi, yaxlitligi.

Faoliyatga yo‘naltirilgan yondoshuv. SHaxsning jarayonli sifatlarini shakllantirishga, ta’lim oluvchining faoliyatni aktivlashtirish va intensivlashtirish, o‘quv jarayonida uning barcha qobiliyati va imkoniyatlari, tashabbuskorligini ochishga yo‘naltirilgan ta’limni ifodalaydi.

Dialogik yondoshuv. Bu yondoshuv o‘quv munosabatlarini yaratish zaruriyatini bildiradi. Uning natijasida shaxsning o‘z-o‘zini faollashtirishi va o‘z-o‘zini ko‘rsata olishi kabi ijodiy faoliyati kuchayadi.

Hamkorlikdagi ta’limni tashkil etish. Demokratik, tenglik, ta’lim beruvchi va ta’lim oluvchi faoliyat mazmunini shakllantirishda va erishilgan natijalarni baholashda birgalikda ishlashni joriy etishga e’tiborni qaratish zarurligini bildiradi.

Muammoli ta’lim. Ta’lim mazmunini muammoli tarzda taqdim qilish orqali ta’lim oluvchi faoliyatini aktivlashtirish usullaridan biri. Bunda ilmiy bilimni ob’ektiv qarama-qarshiligi va uni hal etish usullarini,dialektik mushohadani shakllantirish va rivojlantirishni, amaliy faoliyatga ularni ijodiy tarzda qo‘llashni mustaqil ijodiy faoliyati ta’minlanadi. Axborotni taqdim qilishning zamonaviy vositalari va usullarini qo‘llash - yangi kompyuter va axborot texnologiyalarini o‘quv jarayoniga qo‘llash.

O‘qitishning usullari va texnikasi. Ma’ruza (kirish, mavzuga oid, vizuallash), muammoli ta’lim, keys-stadi, pinbord, paradoks va loyihalash usullari, amaliy ishlar.

O‘qitishni tashkil etish shakllari: dialog, polilog, muloqot hamkorlik va o‘zaro o‘rganishga asoslangan frontal, kollektiv va guruh.

O‘qitish vositalari: o‘qitishning an’anaviy shakllari (darslik, ma’ruza matni) bilan bir qatorda – kompyuter va axborot texnologiyalari.

Kommunikatsiya usullari: tinglovchilar bilan operativ teskari aloqaga asoslangan bevosita o‘zaro munosabatlar.

Teskari aloqa usullari va vositalari: kuzatish, blits-so‘rov, oraliq va joriy va yakunlovchi nazorat natijalarini tahlili asosida o‘qitish diagnostikasi.

Boshqarish usullari va vositalari: o‘quv mashg‘uloti bosqichlarini belgilab beruvchi texnologik karta ko‘rinishidagi o‘quv mashg‘ulotlarini rejalashtirish, qo‘yilgan maqsadga erishishda o‘qituvchi va tinglovchining birgalikdagi harakati, nafaqat auditoriya mashg‘ulotlari, balki auditoriyadan tashqari mustaqil ishlarning nazorati.

Monitoring va baholash: o‘quv mashg‘ulotida ham butun kurs davomida ham o‘qitishning natijalarini rejali tarzda kuzatib borish. Kurs oxirida test topshiriqlari yoki yozma ish variantlari yordamida tinglovchilarning bilimlari baholanadi. “Sotsial geografiya” fanini o‘qitish jarayonida kompyuter texnologiyasidan, “Slayd” elektron jadvallardan foydalaniladi. Ayrim mavzular bo‘yicha talabalar bilimini baholash test asosida va kompyuter yordamida bajariladi. “Internet” tarmog‘idagi rasmiy iqtisodiy ko‘rsatkichlaridan foydalaniladi, tarqatma materiallar tayyorlanadi, test tizimi hamda tayanch so‘z va iboralar asosida oraliq va yakuniy nazoratlar o‘tkaziladi.

Sotsial geografiya fanidan mavzular va saotlar bo‘yicha taqsimlanishi:

№	Mavzular	Jami	Ma’ruza	Amaliy mashg‘ulot	Mustaqil talim

1	Kirish. Sotsial geografiyaning ob’ekti, predmeti va vazifalari	2	2		
2	Ijtimoiy geografiya va aholining ijtimoiy rivojlanishi	2	2		
3	Mehnat resurslari. Aholining bandlik tarkibi	2	2		
4	Tibbiyot geografiyasi	2	2		
5	Ta’lim geografiyasi	2	2		
6	Aholiga hizmat ko‘rsatish sohalari geografiyasi	2	2		
7	Rekreatsiya geografiyasi	2	2		
8	Jinoyatchilik geografiyasi	2	2		
9	Din geografiyasi	2	2		
	Jami	18	**18**		
Amaliy mashgulotlar					
1	Statistik ma’lumotlar asosida O‘zbekiston va uning viloyat tumanlarini geodemogirafik rivojlanishini taxlil qilish	**2**		**4**	
2	Mamlakat tibbiyot tizimi va aholiga tibbiy hizmat ko‘rsatish darajasini baholash (O‘zbekiston geografik atlasi.	**2**		**2**	
3	Statistik ma’lumotlar asosida respublika, viloyatlar va tumanlarning ijtimoiy infrastrukturasi salohiyatini baholash	**2**		**2**	
4	Statistik ma’lumotlar asosida aloxida olingan viloyatning ijtimoiy infrastruktura salohiyatini baholash	**2**		**4**	
5	Statistik ma’lumotlar asosida respublika, viloyatlar va tumanlarning mehnat salohiyatini baholash	**2**		**4**	
6	Aholining ijtimoiy ehtiyojlari darajasini aniqlash	**2**		**2**	
7	SHahar, qishloq joylar va tog‘li hududlar bo‘yicha aholining umumta’lim maktablari bilan ta’minlanishini baholash	**2**		**2**	
8	Viloyat va tumanlar bo‘yicha chakana savdo aylanmasini tahlil qilish	**2**		**2**	
9	Statistik ma’lumotlar asosida viloyat va tumanlar bo‘yicha aholini uy joy bilan ta’minlanishini tahlil qilish	**2**		**2**	
10	Viloyat va tumanlar bo‘yicha aholini kasal o‘rinlari bilan ta’minlanishini baholash	**2**		**4**	
11	Viloyat va tumanlar bo‘yicha aholining ambulatoriya – polikilinika muassasalari bilan ta’minlanishni baholash	**2**		**2**	
	Jami			**30**	
Mustakil ta’lim					
1	Ijtimoiy geografiyaning tadqiqot ob’ekti va predmeti	2			2
2	Ijtimoiy geografiyaning g‘arb mamlakatlarida va sobiq ittifoqda rivojlanish	2			2
3	Ijtimoiy geografiyaning zamonaviy tuzilishi	2			2
4	Tibbiyot geografgiyasi	2			2
5	Ijtimoiy geografik tadqiqotlarda rayonlashtirish masalalari.	2			2
6	Aholiga hizmat ko‘rsatish sohalari geografiyasi	2			2
7	Itrimoiy infrastruktura, zamonaviy holati va rivojlantirish muammolari	2			2
7	Zamonaviy iqtisodiy va satsial geografiyaning tarkibiy tuzilishi	2			2
8	Ijtimoiy geografiyaning ob’ekti va predmeti	2			2
9	Ijtimoiy geografiyaning fanlar tizimida tutgan o‘rni va	2			2

	tadqiqot metodlari				
10	Ijtimoiy geografiyaning shakllanish bosqichlari	2			2
11	Ijtimoiy geografiya va aholi geografiyasi	2			2
12	Ta’lim tizimi geografiyasi	2			4
13	O‘zbekistonda ta’lim islohatlari geografiyasi	2			4
14	Tibbiyot geografiyasi va nozogeografiya	2			2
15	Rekreatsiya geografiyasi va hududiy rekreatsiya tizimlari	2			4
16	Jinoyatchilik geografiyasi	2			2
17	Din geografiyasi	2			2
18	Aholiga hizmat ko‘rsatish sohalari geografiyasi	2			2
19	Ijtimoiy geografiya va ijtimoiy siyosat	2			2
20	Qishloq joylarni geografik o‘rganishning ilmiy - amaliy ahamiyati				2
	Jami	**96**	**22**	**32**	**48**

Asosiy qism

Sotsial geografiyaning ob’ekti, predmeti va vazifalari

Sotsial geografiyaning tadqiqot ob’ekti va predmeti. Uning bevosita inson, aholi bilan bog‘liqligi. Sotsial geografiyaning fanlar tizimida tutgan o‘rni va roli. Ijtimoiy geografiyani keng va tor ma’noda tushunish. Ijtimoiy geografiya va iqtisodiy geografiya, ijtimoiy geografiyaning shakllanishi va rivojlanishi. Ijtimoiy geografiya va aholi geografiyasi. Ijtimoiy geografiyaning tuzilishi. Ijtimoiy soaxalarning tarkibi. Ijtimoiy-geografik termin va tushunchalar. G‘arbda ijtimoiy geografiyaning vujudga kelishi va rivojlanishi. Sobiq Ittifoq davrida ijtimoiy geografiyaning rivojlanishi. Ijtimoiy geografiyaning rivojlanishiga katta xissa qo‘shgan olimlar va ularning ishlari. Ijtimoiy geografik tadqiqotlarning mohiyati, xususiyatlari va ilmiy-amaliy jihatlari. Ijtimoiy geografiyada rayonlashtirish masalalari. Ijtimoiy geografiya va ijtimoiy siyosat. Ijtimoiy geografiyaning vazifalari.

Qo‘llaniladigan talim texnologiyalari: *muammoli talim, diologik yondoshuv, bingo, bliz, nilufar guli, menyu, munozara, o‘z-o‘zini nazorat*

Adabiyotlar: A1;A2;A3;A4; A5;Q1;Q2;Q3;Q4;

Ijtimoiy geografiya va aholining ijtimoiy rivojlanishi

Sotsial geografiyaning vujudga kelishida aholi geografiyasi nazariy-metodologik asos vazifasini o‘taganligi. Aholi - ijtimoiy geografik tadqiqotlarning asosi ekanligi. Aholining ham ishlab chiqaruvchi, ham iste’molchilik roli.

Aholining geodemografik xolati. Aholi soni va uning o‘sishi, joylashuvi. SHaxar va qishloq axolisi. Urbanizatsiya jarayonlarining rivojlanishi. Axoli zichligi va uning ijtimoiy-iqtisodiy oqibatlari. Axolining takror barpo bo‘lishi. Jins-yosh, etnik va ijtimoiy tarkibi. Demografik jarayonlarning ijtimoiy axamiyati. Aholining ijtimoiy extiyojlari va ularning turli-tumanligi. Aholi ijtimoiy extiyojlarning xududiy tafovutlari va uni geografik jihatdan o‘rganish, Aholining ijtimoiy extiyojlarini qondirilishi darajasi.

Qo‘llaniladigan talim texnologiyalari: *munozara, o‘z-o‘zini nazorat*

Adabiyotlar: A1;A2;A3;A4; A5 Q1;Q2;Q3;Q4;

Mehnat resurslari. Aholining bandlik tarkibi. Aholi bandligi va ijtimoiy soxalarning rivojlanishi. Aholi joylashuvi tizimlari va ijtimoiy infrastrukturaning xududiy tizimlari.

Qo‘llaniladigan talim texnologiyalari: *munozara, o‘z-o‘zini nazorat*

Adabiyotlar: A1;A2;A3;A4; A5 Q1;Q2;Q3;Q4;

Tibbiyot geografiyasi

Tibbiyot aholini ijtimoiy rivojlanishining muhim jabxasi ekanligi. Tibbiyot tizimi – tibbiyot geografiyasining tadqiqot ob’ekti sifatida. Uni geografik jixatdan o‘rganishning ilmiy-amaliy axamiyati. Tibbiyot geografiyaning fanlar tizimida tutgan o‘rni. Tadqiqot ob’ekti va predmeti. Boshqa fanlar bilan aloqasi. Tibbiyot geografiyasining shakllanishi va rivojlanishi. Zamonaviy tuzilishi. Nozogeografiya. Aholiga tibbiy xizmat ko‘rsatish geografiyasi. Tibbiy-geografik rayonlar. Zamonaviy tibbiyot tizimining tuzilishi va rivojlanishi. Axolining tibbiy xizmatga bo‘lgan extiyojlari, uning turlari va qondirilishi darajasi. Tibbiy xizmat ko‘rsatishning xududiy tashkil etilishi.

Qo‘llaniladigan talim texnologiyalari: *muammoli talim, diologik yondoshuv, bingo, bliz, nilufar guli, menyu, munozara, o‘z-o‘zini nazorat*

Adabiyotlar: A1;A2;A3;A4; A5;Q1;Q2;Q3;Q4;

Ta’lim geografiyasi

Ta’lim tizimi - ijtimoiy geografik tadqiqotlarning muhim ob’ekti ekanligi. Zamonaviy talim tizimi va uni geografik jixatdan o‘rganishning axamiyati. Ta’lim soxasining hozirgi xolati, tuzilishi va rivojlanishi. Umumiy, o‘rta maxsus va oliy ta’lim muassasalari tizimi. Ta’lim tizimining xududiy tashkil etilishi va ularning geografik xususiyatlari. Ta’lim tizimini rivojlantirish va takomillashtirish bo‘yicha davlat tomonidan amalga oshirilayotgan chora - tadbirlar.

Qo‘llaniladigan talim texnologiyalari: *muammoli talim, nilufar guli, menyu, munozara, o‘z-o‘zini nazorat*

Adabiyotlar: A1;A2;A3;A4; A5;Q1;Q2;Q3;Q4;

Aholiga xizmat ko‘rsatish soxalari geografiyasi

Aholiga xizmat ko‘rsatish soxalari geografiyasining ob’ekti va predmeti. Fanlar tizimida tutgan o‘rni va zamonaviy tuzilishi. Aholini xizmatlarga bo‘lgan extiyojlari va uni qondirilishining xududiy tafovutlari. Xizmat ko‘rsatish muassasalarini xududiy tashkil etilishi. Muassasalar tizimi. Xizmat ko‘rsatish markazlari va ularning joylashuvi.

Markaziy joylar nazariyasi. Aholiga xizmat ko‘rsatishni shahar va qishloq joylarda hududiy tashkil etilishi va rivojlanishi. Hududlarni ijtimoiy-iqtisodiy rivojlantirishda aholiga xizmat ko‘rsatish soxalarining roli.

Qo‘llaniladigan talim texnologiyalari: *muammoli talim, diologik yondoshuv, bingo, bliz, nilufar guli, menyu, munozara, o‘z-o‘zini nazorat*

Adabiyotlar: A1;A2;A3;A4; A5;Q1;Q2;Q3;Q4;

Rekreatsiya geografiyasi

Rekreatsiya geografiyasi nimani o‘rganadi? Uning geografiya fanlari tizimida tutgan o‘rni va axamiyati. Rekreatsiya geografiyasini vujudga kelishi va rivojlanishi.

Rekreatsiya resurslari va ularning aholi xayotida, turizmni rivojlanishdagi axamiyati. Axolining dam olishini xududiy tashkil etish. Xududning rekrekatsiya saloxiyatini baxolash.

Qo‘llaniladigan talim texnologiyalari: *muammoli talim, diologik yondoshuv, bingo, bliz, nilufar guli, menyu, munozara, o‘z-o‘zini nazorat*

Adabiyotlar: A1;A2;A3;A4; A5;A6; A7;A8;A9;A10;Q1;Q2;Q3;Q4;

Jinoyatchilik geografiyasi

Jinoyatchilik – geografik tadqiqotlarning ob’ekti sifatida. Jinoyatchilik geografiyasining fanlar tizimida tutgan o‘rni, jinoyatchilikni geografik jixatdan o‘rganishning xususiyatlari. Jinoyatchilik geografiyasining rivojlanishi. Jinoyatchilik turlari. Ularning rivojlanishidagi xududiy tafovutlar. Krimenogen vaziyat va uni xaritada aks ettirish. Jinoyatchilikning ijtimoiy-iqtisodiy oqibatlari.

Qo‘llaniladigan talim texnologiyalari: *muammoli talim, diologik yondoshuv, bingo, bliz, nilufar guli, menyu, munozara, o‘z-o‘zini nazorat*

Adabiyotlar: A1;A2;A3;A4; A5;Q1;Q2;Q3;Q4;

Din geografiyasi

Dinni ijtimoiy xodisa sifatida geografik jixatdan o‘rganishning axamiyati. Din geografiyasining shakllanishi va rivojlanishi. Uni geografiya fanlari tizimida tutgan o‘rni. Dinlarning turlari va kelib chiqishining xududiy jixatlari. Dunyo, mamlakat va maxalliy dinlar. Dinlarning xududiy taqsimlanishi va rivojlanish xususiyatlari.

Qo‘llaniladigan talim texnologiyalari: *diologik yondoshuv, bingo, bliz, nilufar guli, menyu, munozara, o‘z-o‘zini nazorat*

Adabiyotlar: A1;A2;A3;A4; A5;Q1;Q2;Q3;Q4;

Qishloq joylar geografiyasi

Qishloq joylar geografik tadqiqotlarning ob’ekti sifatida. Qishloq joylarning jamiyat hayotida tutgan o‘rni, bajaradigan vazifalari. Qishloq joylarni geografik o‘rganishning ilmiy - amaliy ahamiyati va xozirgi xolati. Qishloq joylarning tabiiy, ijtimoiy-iqtisodiy salohiyati. Qishloq aholisi va uning

joylashuvi. Demografik vaziyati. Mehnat resurslari. Bandlik xolati. Qishloq aholisining yashash sharoitlari va turmush tarzi, turmush darajasi. Ularning xududiy tafovutlari. Qishloq joylar iqtisodiyoti. Qishloq joylar va qishloq xo‘jaligi ishlab chiqarishi. Qishloq joylarda sotsial sohalarni rivojlanishi muammolari. Qishloq aholi joylashuvi tizimi. Qishloq axoli punktlarining tipologiyasi va klassifikatsiyasi. Qishloq joylarni geografik jixatdan o‘rganishning xozirgi xolati va ularni kompleks rivojlantirish muammolari.

Qo‘llaniladigan talim texnologiyalari: *muammoli talim, diologik yondashuv, bingo, bliz, nilufar guli, menyu, munozara, o‘z-o‘zini nazorat*

Adabiyotlar: A1;A2;A3;A4; A5;Q1;Q2;Q3;Q4.

Sotsial geografiya fani bo‘yicha ma’ruza mashg‘ulotining kalendar tematik rejasi

№	**Mavzular**	Jami
1	Kirish. Sotsial geografiyaning ob’ekti, predmeti va vazifalari	2
1.1	Sotsial geografiyaning ob’ekti, predmeti va vazifalari	
1.2	Sotsial geografiyaning fanlar tizimida tutgan o‘rni va roli	
1.3	Ijtimoiy geografiya va aholi geografiyasi	
1.4	Ijtimoiy geografiyaning tuzilishi	
2	**Ijtimoiy geografiya va aholining ijtimoiy rivojlanishi**	2
2.1	Ijtimoiy geografiya va iqtisodiy geografiya, ijtimoiy geografiyaning shakllanishi va rivojlanishi.	
2.2	Aholi - ijtimoiy geografik tadqiqotlarning asosi ekanligi	
2.3	Ijtimoiy geografiyaning tuzilishi. Ijtimoiy soxalarning tarkibi	
2.4	Aholi ijtimoiy extiyojlarning hududiy tafovutlari va uni geografik jihatdan o‘rganish	
3	**Mehnat resurslari. Aholining bandlik tarkibi**	2
3.1	Mehnat resurslari haqida umumiy tushuncha	
3.2	Aholining bandlik tarkibi	
3.3	Aholi bandligi va ijtimoiy sohalarning rivojlanishi.	
3.4	Aholi joylashuvi tizimlari va ijtimoiy infrastrukturaning hududiy tizimlari	
4	**Tibbiyot geografiyasi**	2
4.1	Tadqiqot ob’ekti va predmeti. Uni geografik jixatdan o‘rganishning ilmiy-amaliy axamiyati.	
4.2	Tibbiyot geografiyaning fanlar tizimida tutgan o‘rni. Boshqa fanlar bilan aloqasi	
4.3	Tibbiyot geografiyasining shakllanishi va rivojlanishi.	
4.4	Tibbiy xizmat ko‘rsatishning hududiy tashkil etilishi.	
4.5	Nozogeografiya. Aholiga tibbiy geografiyasi xizmat ko‘rsatish.	
5	**Ta’lim geografiyasi**	2
5.1	Ta’lim geografiyasining ob’ekti va predmeti. Uni geografik jixatdan o‘rganishning ilmiy-amaliy axamiyati	
5.2	Ta’lim soxasining hozirgi xolati, tuzilishi va rivojlanishi.	
5.3	Umumiy, o‘rta maxsus va oliy ta’lim muassasalari tizimi	
5.4	Ta’lim tizimining hududiy tashkil etilishi va ularning geografik xususiyatlari	
5.5	Ta’lim tizimini rivojlantirish va takomillashtirish bo‘yicha davlat tomonidan amalga oshirilayotgan chora - tadbirlar	
6	**Aholiga hizmat ko‘rsatish sohalari geografiyasi**	2
6.1	Aholiga xizmat ko‘rsatish soxalari geografiyasining ob’ekti va predmeti. Fanlar tizimida tutgan o‘rni va zamonaviy tuzilishi.	
6.2	Aholini xizmatlarga bo‘lgan extiyojlari va uni qondirilishining hududiy tafovutlari.	
6.3	Xizmat ko‘rsatish muassasalarini hududiy tashkil etilishi	
6.4	Hududlarni ijtimoiy-iqtisodiy rivojlantirishda aholiga xizmat ko‘rsatish soxalarining roli	
7	**Rekreatsiya geografiyasi**	2
7.1	Rekreatsiya geografiyasi ob’ekti va predmeti	

7.2	Rekreatsiya geografiyasini fanlari tizimida tutgan o‘rni va ahamiyati	
7.3	Rekreatsiya geografiyasini vujudga kelishi va rivojlanishi	
7.4	Aholining dam olishini hududiy tashkil etish	
7.5	Rekreatsiya resurslari va ularning aholi xayotida, turizmni rivojlanishdagi axamiyati	
8	**Jinoyatchilik geografiyasi**	2
8.1	Jinoyatchilik geografiyasini obekti va predmeti	
8.2	Jinoyatchilik geografiyasini boshqa fanlar bilan aloqasi	
8.3	Jinoyatchilik geografiyasini hududiy hususiyatlari	
9	**Din geografiyasi**	2
9.1	Din geografiyasini ob’ekti va predmeti, uni geografiya fanlari tizimida tutgan o‘rni	
9.2	Dinni ijtimoiy xodisa sifatida geografik jixatdan o‘rganishning axamiyati	
9.3	Din geografiyasining shakllanishi va rivojlanishi	
9.4	Dinlarning turlari va kelib chiqishining hududiy jixatlari	
9.5	Dunyo, mamlakat va mahalliy dinlar	

AMALIY MASHG‘ULOT MAVZULARI

1. Statistik ma’lumotlar asosida O‘zbekiston va uning viloyat va tumanlarini geodemografik rivojlanishini taxlil qilish. Tug‘ilishni va o‘limni tahlil qilish. Nikoh va ajralishni tahlil qilish. Migratsiyani tahlil qilish

Qo‘llaniladigan talim texnologiyalari: *muammoli talim, munozara, o‘z-o‘zini nazorat*

Adabiyotlar: A1;A2;A3;A4; A5;Q1;Q2;Q3;Q4;

2. Mamlakat tibbiyot tizimi va aholiga tibbiy hizmat ko‘rsatish darajasini baholash (O‘zbekiston geografik atlasi. 1999.b.45). Mamlakat tibbiyot tizimi bugungi holati. Aholiga tibbiy hizmat ko‘rsatish darajasini bugungi holati. Aholiga tibbiy hizmat ko‘rsatish darajasini yaxshilash masalalari.

Qo‘llaniladigan talim texnologiyalari *nilufar guli, menyu, munozara, o‘z-o‘zini nazorat*

Adabiyotlar: A1;A2;A3;A4; A5;Q1;Q2;Q3;Q4;

3. Statistik ma’lumotlar asosida respublika, viloyatlar va tumanlarning ijtimoiy infrastruktura salohiyatini baholash. Respublika bo‘yicha ijtimoiy infrastruktura salohiyatini holati. Samarqand viloyati va tumanlari bo‘yicha ijtimoiy infrastruktura salohiyatini.

Qo‘llaniladigan talim texnologiyalari: *diologik yondoshuv, o‘z-o‘zini nazorat*

Adabiyotlar: A1;A2;A3;A4; A5;Q1;Q2;Q3;Q4;

4. Statistik ma’lumotlar asosida aloxida olingan viloyatning ijtimoiy infrastruktura salohiyatini baholash. Samarqand viloyatida ijtimoiy infrastruktura salohiyatini baholash. Statistik ma’lumotlar asosida ijtimoiy infrastruktura salohiyatini tahlil qilish. O‘rganilgan ma’lumotlar asosida mavjud muammo va kamchiliklarni aniqlash.

Qo‘llaniladigan talim texnologiyalari: *muammoli talim, menyu, munozara*

Adabiyotlar: A1;A2;A3;A4; A5;Q1;Q2;Q3;Q4;

5. Statistik ma’lumotlar asosida aloxida olingan tuman yoki tumanlar guruhining ijtimoiy infrastruktura salohiyatini baholash. Samarqand viloyati tumanlarida ijtimoiy infrastruktura salohiyatini baholash. Statistik ma’lumotlar asosida tumanlar miqyosida ijtimoiy infrastruktura salohiyatini tahlil qilish. O‘rganilgan ma’lumotlar asosida mavjud muammo va kamchiliklarni aniqlash.

Qo‘llaniladigan talim texnologiyalari: *muammoli talim, diologik yondoshuv, bingo, bliz,* Adabiyotlar: A1;A2;A3;A4; A5;Q1;Q2;Q3;Q4;

6. Statistik ma’lumotlar asosida respublika, viloyatlar va tumanlarning mehnat salohiyatini baholash. Statistik ma’lumotlar asosida respublikadagi mehnat resurslarini tahlil qilish. Statistik ma’lumotlar asosida viloyatdagi mehnat resurslarini baholash. Statistik ma’lumotlar asosida tumanlardagi mehnat resurslarini baholash.

Qo‘llaniladigan talim texnologiyalari: *diologik yondoshuv, bingo, bliz, o‘z-o‘zini nazorat*

Adabiyotlar: A1;A2;A3;A4; A5;Q1;Q2;Q3;Q4;

7. Aholining ijtimoiy ehtiyojlari darajasini aniqlash. Aholini moddiy ehtiyojlarini aniqlash. Aholini nomoddiy ehtiyojlarini aniqlash. Hozirgi vaqtda moddiy va nomoddiy ehtiyojlarni shahar va qishloqlarda holati.

Qo‘llaniladigan talim texnologiyalari: *muammoli talim, diologik yondoshuv, bingo, bliz,* Adabiyotlar: A1;A2;A3;A4; A5;Q1;Q2;Q3;Q4;

8. SHahar, qishloq joylar va to‘gli hududlar bo‘yicha aholining umumta’lim maktablari bilan ta’minlanishini baholash. Samarqand viloyati shaharlarida aholining umumta’lim maktablari bilan ta’minlanish holati. Samarqand viloyati tog‘li hududlaridagi rayonlarda aholining umumta’lim maktablari bilan ta’minlanish holati. O‘rganilgan ma’lumotlar asosida aholining umumta’lim maktablari bilan ta’minlanishidagi mavjud muammo va kamchiliklar.

Qo‘llaniladigan talim texnologiyalari: *diologik yondoshuv, munozara, o‘z-o‘zini nazorat*

Adabiyotlar: A1;A2;A3;A4; A5;Q1;Q2;Q3;Q4;

9. Viloyat va tumanlar bo‘yicha chakana savdo aylanmasini tahlil qilish. Respublika viloyatlari bo‘yicha chakana savdo aylanmasini tahlil qilish. Belgilab olingan viloyatdagi tumanlar bo‘yicha chakana savdo aylanmasini tahlil qilish.

Qo‘llaniladigan talim texnologiyalari: *muammoli talim, munozara, o‘z-o‘zini nazorat*

Adabiyotlar: A1;A2;A3;A4; A5;Q1;Q2;Q3;Q4;

10. Statistik ma’lumotlar asosida viloyat va tumanlar bo‘yicha aholining uy-joy bilan ta’minlanishini tahlil qilish. Samarqand viloyati bo‘yicha aholining uy-joy bilan ta’minlanish holatini tahlil qilish. Samarqand viloyati tumanlari bo‘yicha aholining uy-joy bilan ta’minlanish holatini tahlil qilish.

Qo‘llaniladigan talim texnologiyalari: *munozara, o‘z-o‘zini nazorat*

Adabiyotlar: A1;A2;A3;A4; A5;Q1;Q2;Q3;Q4;

11. **Viloyat va tumanlar bo‘yicha aholining kasal o‘rinlari bilan tahminlanishini baholash.** Samarqand viloyati bo‘yicha aholining kasal o‘rinlari bilan ta’minlanish holati. Viloyat tumanlari bo‘yicha aholining kasal o‘rinlari bilan ta’minlanish holati. Viloyat markazlari va shaharlarda aholining kasal o‘rinlari bilan ta’minlanish holatini baholash.

Qo‘llaniladigan talim texnologiyalari: *muammoli talim, diologik yondoshuv, munozara,* Adabiyotlar: A1;A2;A3;A4; A5;Q1;Q2;Q3;Q4;

12. Viloyat va tumanlar bo‘yicha aholining ambulatoriya –polikilinika muassasalari bilan ta’minlanishni baholash. Respublika viloyatlari bo‘yicha aholining ambulatoriya–polikilinika muassasalari bilan ta’minlanishni baholash. Belgilab olingan viloyat bo‘yicha aholining ambulatoriya–polikilinika muassasalari bilan ta’minlanishni baholash. O‘rganilgan ma’lumotlar asosida aholining uy-joy bilan ta’minlanishini kelajakdagi holatini tahlil qilish

Qo‘llaniladigan talim texnologiyalari: *muammoli talim, nilufar guli, menyu, munozara,*

Adabiyotlar: A1;A2;A3;A4; A5;Q1;Q2;Q3;Q4;

13. Viloyat va tumanlar bo‘yicha aholining tabiiy gaz bilan ta’minlanishini baholash. Samarqand viloyati bo‘yicha aholining tabiiy gaz bilan ta’minlanganligini baholash. Samarqand viloyati tumanlari bo‘yicha aholining tabiiy gaz bilan ta’minlanganligini baholash. O‘rganilgan ma’lumotlar asosida mavjud muammo va kamchiliklarni aniqlash.

Qo‘llaniladigan talim texnologiyalari: *diologik yondoshuv, bingo, munozara*

Adabiyotlar: A1;A2;A3;A4; A5;Q1;Q2;Q3;Q4;

AMALIY MASHG‘ULOT MAVZULARI

1	**Statistik ma’lumotlar asosida O‘zbekiston va uning viloyat va tumanlarini geodemografik rivojlanishini taxlil qilish**	**2**
1.1	Tug‘ilishni va o‘limni tahlil qilish	
1.2	Nikoh va ajralishni tahlil qilish	
1.3	Migratsiyani tahlil qilish	
2	**Mamlakat tibbiyot tizimi va aholiga tibbiy hizmat ko‘rsatish darajasini baholash (O‘zbekiston geografik atlasi. 1999.b.45)**	
2.1	Mamlakat tibbiyot tizimi bugungi holati	
2.2	Aholiga tibbiy hizmat ko‘rsatish darajasini bugungi holati	
2.3	Aholiga tibbiy hizmat ko‘rsatish darajasini yaxshilash masalalari	
3	**Statistik ma’lumotlar asosida respublika, viloyatlar va tumanlarning ijtimoiy infrastruktura salohiyatini baholash.**	**2**
3.1	Respublika bo‘yicha ijtimoiy infrastruktura salohiyatini holati	
3.2	Samarqand viloyati va tumanlari bo‘yicha ijtimoiy infrastruktura salohiyatini	
4	**Statistik ma’lumotlar asosida aloxida olingan viloyatning ijtimoiy infrastruktura salohiyatini baholash**	**2**
4.1	Samarqand viloyatida ijtimoiy infrastruktura salohiyatini baholash	
4.2	Statistik ma’lumotlar asosida ijtimoiy infrastruktura salohiyatini tahlil qilish	
4.3	O‘rganilgan ma’lumotlar asosida mavjud muammo va kamchiliklarni aniqlash	
5	**Statistik ma’lumotlar asosida respublika, viloyatlar va tumanlarning mehnat salohiyatini baholash.**	**2**
5.1	Statistik ma’lumotlar asosida respublikadagi mehnat resurslarini tahlil qilish	
5.2	Statistik ma’lumotlar asosida viloyatdagi mehnat resurslarini baholash	
5.3	Statistik ma’lumotlar asosida tumanlardagi mehnat resurslarini baholash	
6	**Aholining ijtimoiy ehtiyojlari darajasini aniqlash**	**2**
6.1	Aholini moddiy ehtiyojlarini aniqlash	
6.2	Aholini nomoddiy ehtiyojlarini aniqlash	
6.3	Hozirgi vaqtda moddiy va nomoddiy ehtiyojlarni shahar va qishloqlarda holati	
7	**SHahar, qishloq joylar va to‘gli hududlar bo‘yicha aholining umumta’lim maktablari bilan ta’minlanishini baholash**	**2**
7.1	Samarqand viloyati shaharlarida aholining umumta’lim maktablari bilan ta’minlanish holati	

7.2	Samarqand viloyati tog‘li hududlaridagi rayonlarda aholining umumta’lim maktablari bilan ta’minlanish holati	
7.3	O‘rganilgan ma’lumotlar asosida aholining umumta’lim maktablari bilan ta’minlanishidagi mavjud muammo va kamchiliklar	
8	**Viloyat va tumanlar bo‘yicha chakana savdo aylanmasini tahlil qilish**	**2**
8.1	Respublika viloyatlari bo‘yicha chakana savdo aylanmasini tahlil qilish	
8.2	Belgilab olingan viloyatdagi tumanlar bo‘yicha chakana savdo aylanmasini tahlil qilish	
9	**Statistik ma’lumotlar asosida viloyat va tumanlar bo‘yicha aholining uy-joy bilan ta’minlanishini tahlil qilish**	**2**
9.1	Samarqand viloyati bo‘yicha aholining uy-joy bilan ta’minlanish holatini tahlil qilish	
9.2	Samarqand viloyati tumanlari bo‘yicha aholining uy-joy bilan ta’minlanish holatini tahlil qilish	
9.3	O‘rganilgan ma’lumotlar asosida aholining uy-joy bilan ta’minlanishini kelajakdagi holatini tahlil qilish	
10	**Viloyat va tumanlar bo‘yicha aholining kasal o‘rinlari bilan tahminlanishini baholash**	**2**
10.1	Samarqand viloyati bo‘yicha aholining kasal o‘rinlari bilan ta’minlanish holati	
10.2	Viloyat tumanlari bo‘yicha aholining kasal o‘rinlari bilan ta’minlanish holati	
10.3	Viloyat markazlari va shaharlarda aholining kasal o‘rinlari bilan ta’minlanish holatini baholash	
11	**Viloyat va tumanlar bo‘yicha aholining ambulatoriya –polikilinika muassasalari bilan ta’minlanishni baholash**	**2**
11.1	Respublika viloyatlari bo‘yicha aholining ambulatoriya–polikilinika muassasalari bilan ta’minlanishni baholash	
11.2	Belgilab olingan viloyat bo‘yicha aholining ambulatoriya–polikilinika muassasalari bilan ta’minlanishni baholash	
11.3	O‘rganilgan ma’lumotlar asosida aholining uy-joy bilan ta’minlanishini kelajakdagi holatini tahlil qilish	

Mustaqil ishni tashkil etishning shakli va mazmuni

“Sotsial geografiya” fani bo‘yicha talabaning mustaqil ta’limi shu fanni o‘rganish jarayonining tarkibiy qismi bo‘lib, uslubiy va axborot resurslari bilan to‘la ta’minlangan. Talabalar auditoriya mashg‘ulotlarida professor-o‘qituvchilarning ma’ruzasini tinglaydilar, misol va masalalar echadilar. Auditoriyadan tashqarida talaba darslarga tayyorlanadi, adabiyotlarni konspekt qiladi, uy vazifa sifatida berilgan misol va masalalarni echadi. Bundan tashqari ayrim mavzularni kengroq o‘rganish maqsadida qo‘shimcha adabiyotlarni o‘qib referatlar tayyorlaydi hamda mavzu bo‘yicha testlar echadi. Mustaqil ta’lim natijalari reyting tizimi asosida baholanadi. Uyga vazifalarni bajarish, qo‘shimcha darslik va adabiyotlardan yangi bilimlarni mustaqil o‘rganish, kerakli ma’lumotlarni izlash va ularni topish yo‘llarini aniqlash, internet tarmoqlaridan foydalanib ma’lumotlar to‘plash va ilmiy izlanishlar olib borish, ilmiy to‘garak doirasida yoki mustaqil ravishda ilmiy manbalardan foydalanib ilmiy maqola va ma’ruzalar tayyorlash kabilar talabalarning darsda olgan bilimlarini chuqurlashtiradi, ularning mustaqil fikrlash va ijodiy qobiliyatini rivojlantiradi. SHuning uchun ham mustaqil ta’limsiz o‘quv

faoliyati samarali bo‘lishi mumkin emas. Uy vazifalarini tekshirish va baholash amaliy mashg‘ulot olib boruvchi o‘qituvchi tomonidan, konspektlarni va mavzuni o‘zlashtirish darajasini tekshirish va baholash esa ma’ruza darslarini olib boruvchi o‘qituvchi tomonidan har darsda amalga oshiriladi. “Sotsial geografiya” fanidan mustaqil ish majmuasi fanning barcha mavzularini qamrab olgan va quyidagi 24 ta katta mavzu ko‘rinishida shakllantirilgan.

Mustaqil ishlar

№	Mustaqil ta’lim mavzulari	Berilgan topshiriqlar	Bajarish muddati	Hajmi
1.	Ijtimoiy geografiyaning tadqiqot ob’ekti va predmeti	Adabiyotlardan konspekt qilish. Individual topshiriqlarni bajarish	1 -hafta	2
2.	Ijtimoiy geografiyaning g‘arb mamlakatlarida va sobiq ittifoqda rivojlanish	Adabiyotlardan konspekt qilish. Individual topshiriqlarni bajarish	2 -hafta	2
3.	Ijtimoiy geografiyaning zamonaviy tuzilishi	Adabiyotlardan konspekt qilish. Individual topshiriqlarni bajarish	3 -hafta	2
4.	Tibbiyot geografgiyasi.	Adabiyotlardan konspekt qilish. Individual topshiriqlarni bajarish	4 -hafta	2
5.	Ijtimoiy geografik tadqiqotlarda rayonlashtirish masalalari.	Adabiyotlardan konspekt qilish. Individual topshiriqlarni bajarish	5 -hafta	2
6.	Aholiga hizmat ko‘rsatish sohalari geografiyasi	Adabiyotlardan konspekt qilish. Individual topshiriqlarni bajarish	6 -hafta	2
7.	Itrimoiy infrastruktura; zamonaviy holati va rivojlantirish muammolari	Adabiyotlardan konspekt qilish. Individual topshiriqlarni bajarish	7 -hafta	2
8.	Zamonaviy iqtisodiy va satseal geografiyaning tarkibiy tuzilishi	Adabiyotlardan konspekt qilish. Individual topshiriqlarni bajarish	8 -hafta	2
9.	Ijtimoiy geografiyaning obekti va predmeti	Adabiyotlardan konspekt qilish. Individual topshiriqlarni bajarish	9 -hafta	2
10.	Ijtimoiy geografiyaningfanlar tizimida tutgan o‘rni va tadqiqot metodlari	Adabiyotlardan konspekt qilish. Individual topshiriqlarni bajarish	10 -hafta	2
11.	Ijtimoiy geografiyaning shakillanish bosqichlari	Adabiyotlardan konspekt qilish. Individual topshiriqlarni bajarish	11 -hafta	2
12.	Tor va keng ma’nodagi ijtimoiy geografiya	Adabiyotlardan konspekt qilish. Individual topshiriqlarni bajarish	12 -hafta	2
13.	Ijtimoiy geografiya va aholi geografiyasi	Adabiyotlardan konspekt qilish. Individual topshiriqlarni bajarish	13 -hafta	2
14.	Ta’lim tizimi geografiyasi	Adabiyotlardan konspekt qilish. Individual topshiriqlarni bajarish	14 -hafta	2
15	O‘zbekistonda ta’lim islohatlari geografiyasi	Adabiyotlardan konspekt qilish. Individual topshiriqlarni bajarish	15 -hafta	2
16.	Tibbiyot geografiyasi va nozogeografiya	Adabiyotlardan konspekt qilish. Individual topshiriqlarni bajarish	16 -hafta	2
17.	Rekreatsiya geografiyasi va hududiy rekreatsiya tizimlari	Adabiyotlardan konspekt qilish. Individual topshiriqlarni bajarish	17 -hafta	2
18	Jinoyatchilik geografiyasi	Adabiyotlardan konspekt qilish. Individual topshiriqlarni bajarish	18 -hafta	2
19	Din geografiyasi	Adabiyotlardan konspekt qilish. Individual topshiriqlarni bajarish	19 -hafta	2
20	Xulq – atvor geografiyasi	Adabiyotlardan konspekt qilish. Individual topshiriqlarni bajarish	20 -hafta	2
21	Aholiga hizmat ko‘rsatish sohalari geografiyasi	Adabiyotlardan konspekt qilish. Individual topshiriqlarni bajarish	21 -hafta	2
22	Ijtimoiy infrastruktura	Adabiyotlardan konspekt qilish. Individual topshiriqlarni bajarish	22 -hafta	2

23	Qishloq joylar satseal geografiyasi	Adabiyotlardan konspekt qilish. Individual topshiriqlarni bajarish	23 -hafta	2
24	Mintaqalar rivojlanishining ijtimoiy – demogirafik muammolari.	Adabiyotlardan konspekt qilish. Individual topshiriqlarni bajarish	24 -hafta	2
	Jami			48

“Sotsial geografiya” fanidan talabalar bilimini reyting tizimi asosida baholash mezoni.

“Sotsial geografiya” fani bo‘yicha reyting jadvallari, nazorat turi, shakli, soni hamda har bir nazoratga ajratilgan maksimal ball, shuningdek joriy va oraliq nazoratlarining saralash ballari haqidagi ma’lumotlar fan bo‘yicha birinchi mashg‘ulotda talabalarga e’lon qilinadi. Fan bo‘yicha talabalarning bilim saviyasi va o‘zlashtirish darajasining Davlat ta’lim standartlariga muvofiqligini ta’minlash uchun quyidagi nazorat turlari o‘tkaziladi:
joriy nazorat (JN) – talabaning fan mavzulari bo‘yicha bilim va amaliy ko‘nikma darajasini aniqlash va baholash usuli. Joriy nazorat fanning xususiyatidan kelib chiqqan holda amaliy mashg‘ulotlarda og‘zaki so‘rov, test o‘tkazish, suhbat, nazorat ishi, kollekvium, uy vazifalarini tekshirish va shu kabi boshqa shakllarda o‘tkazilishi mumkin; oraliq nazorat (ON) – semestr davomida o‘quv dasturining tegishli (fanlarning bir necha mavzularini o‘z ichiga olgan) bo‘limi tugallangandan keyin talabaning nazariy bilim va amaliy ko‘nikma darajasini aniqlash va baholash usuli. Oraliq nazorat bir semestrda ikki marta o‘tkaziladi va shakli (yozma, og‘zaki, test va hokazo) o‘quv faniga ajratilgan umumiy soatlar hajmidan kelib chiqqan holda belgilanadi; yakuniy nazorat (YAN) – semestr yakunida muayyan fan bo‘yicha nazariy bilim va amaliy ko‘nikmalarni talabalar tomonidan o‘zlashtirish darajasini baholash usuli. YAkuniy nazorat asosan tayanch tushuncha va iboralarga asoslangan “YOzma ish” shaklida o‘tkaziladi. ON o‘tkazish jarayoni kafedra mudiri tomonidan tuzilgan komissiya ishtirokida muntazam ravishda o‘rganib boriladi va uni o‘tkazish tartiblari buzilgan hollarda, ON natijalari bekor qilinishi mumkin. Bunday hollarda ON qayta o‘tkaziladi. Oliy ta’lim muassasasi rahbarining buyrug‘i bilan ichki nazorat va monitoring bo‘limi rahbarligida tuzilgan komissiya ishtirokida YAN ni o‘tkazish jarayoni muntazam ravishda o‘rganib boriladi va uni o‘tkazish tartiblari buzilgan hollarda, YAN natijalari bekor qilinishi mumkin. Bunday hollarda YAN qayta o‘tkaziladi. Talabaning bilim saviyasi, ko‘nikma va malakalarini nazorat qilishning reyting tizimi asosida talabaning fan bo‘yicha o‘zlashtirish darajasi ballar orqali ifodalanadi. “Sotsial geografiya” fani bo‘yicha talabalarning semestr davomidagi o‘zlashtirish ko‘rsatkichi 100 ballik tizimda baholanadi. Ushbu 100 ball baholash turlari bo‘yicha quyidagicha taqsimlanadi: YA.N.-30 ball, qolgan 70 ball esa J.N.-35 ball va O.N.-35 ball qilib taqsimlanadi.

Ball	Baxo	Talabalarning bilim darajasi
86-100	A’lo	Xulosa va qaror qabul qilish. Ijodiy fikrlay olish. Mustaqil mushohada yurita olish. Olgan bilimlarini amalda qo‘llay olish. Mohiyatini tushuntirish. Bilish, aytib berish. Tasavvurga ega bo‘lish.
71-85	YAxshi	Mustaqil mushohada qilish. Olgan bilimlarini amalda qo‘llay olish. Mohiyatini tushuntirish. Bilish, aytib berish. Tasavvurga ega bo‘lish.
55-70	Qoniqarli	Mohiyatini tushuntirish. Bilish, aytib berish Tasavvurga ega bo‘lish.

0-54	Qoniqarsiz	Aniq tasavvurga ega boʻlmaslik. Bilmaslik.

Fan boʻyicha saralash bali 55 ballni tashkil etadi. Talabaning saralash balidan past boʻlgan oʻzlashtirishi reyting daftarchasida qayd etilmaydi. Talabalarning oʻquv fani boʻyicha mustaqil ishi joriy, oraliq va yakuniy nazoratlar jarayonida tegishli topshiriqlarni bajarishi va unga ajratilgan ballardan kelib chiqqan holda baholanadi. Talabaning fan boʻyicha reytingi quyidagicha aniqlanadi: O, bu erda: V- semestrda fanga ajratilgan umumiy oʻquv yuklamasi (soatlarda); Oʻ- fan boʻyicha lashtirish darajasi (ballarda). Fan boʻyicha joriy va oraliq nazoratlarga ajratilgan umumiy ballning 55 foizi saralash ball hisoblanib, ushbu foizdan kam ball toʻplagan talaba yakuniy nazoratga kiritilmaydi. Joriy JN va oraliq ON turlari boʻyicha 55bal va undan yuqori balni toʻplagan talaba fanni oʻzlashtirgan deb hisoblanadi va ushbu fan boʻyicha yakuniy nazoratga kirmasligiga yoʻl qoʻyiladi. Talabaning semestr davomida fan boʻyicha toʻplagan umumiy bali har bir nazorat turidan belgilangan qoidalarga muvofiq toʻplagan ballari yigʻindisiga teng.

ON va YAN turlari kalendar tematik rejaga muvofiq dekanat tomonidan tuzilgan reyting nazorat jadvallari asosida oʻtkaziladi. YAN semestrning oxirgi 2 haftasi mobaynida oʻtkaziladi. JN va ON nazoratlarda saralash balidan kam ball toʻplagan va uzrli sabablarga koʻra nazoratlarda qatnasha olmagan talabaga qayta topshirish uchun, navbatdagi shu nazorat turigacha, soʻnggi joriy va oraliq nazoratlar uchun esa yakuniy nazoratgacha boʻlgan muddat beriladi. Talabaning semestrda JN va ON turlari boʻyicha toʻplagan ballari ushbu nazorat turlari umumiy balining 55 foizidan kam boʻlsa yoki semestr yakuniy joriy, oraliq va yakuniy nazorat turlari boʻyicha toʻplagan ballari yigʻindisi 55 baldan kam boʻlsa, u akademik qarzdor deb hisoblanadi. Talaba nazorat natijalaridan norozi boʻlsa, fan boʻyicha nazorat turi natijalari e’lon qilingan vaqtdan boshlab bir kun mobaynida fakultet dekaniga ariza bilan murojaat etishi mumkin. Bunday holda fakultet dekanining taqdimnomasiga koʻra rektor buyrugʻi bilan 3 (uch) a’zodan kam boʻlmagan tarkibda apellyasiya komissiyasi tashkil etiladi. Apellyasiya komissiyasi talabalarning arizalarini koʻrib chiqib, shu kunning oʻzida xulosasini bildiradi. Baholashning oʻrnatilgan talablar asosida belgilangan muddatlarda oʻtkazilishi hamda rasmiylashtirilishi fakultet dekani, kafedra muduri, oʻquv-uslubiy boshqarma hamda ichki nazorat va monitoring boʻlimi tomonidan nazorat qilinadi.

Talabalar ON dan toʻplaydigan ballarning mezonlari

	Koʻrsatkichlar	ON ballari	
		maks	1-ON
1	Darslarga qatnashganlik darajasi. Ma’ruza darslaridagi faolligi, konspekt daftarlarining yuritilishi va toʻliqligi.	15	0-15
2	Talabalarning mustaqil ta’lim topshiriqlarini oʻz vaqtida va sifatli bajarishi va oʻzlashtirish.	10	0-10
3	Ogʻzaki savol-javoblar, kollokvium va boshqa nazorat turlari natijalari boʻyicha	10	0-10
	Jami ON ballari	35	0-35

Talabalar JN dan toʻplaydigan ballarning mezonlari

	Koʻrsatkichlar	JN ballari	
		maks	1-JN
1	Darslarga qatnashganlik va oʻzlashtirishi darajasi. Amaliy mashgʻulotlardagi faolligi, amaliy mashgʻulot daftarlarining yuritilishi va holati	15	0-15
2	Mustaqil ta’lim topshiriqlarining oʻz vaqtida va sifatli bajarilishi. Mavzular boʻyicha uy vazifalarini	10	0-10

	bajarilish va o‘zlashtirishi darajasi.		
3	YOzma nazorat ishi yoki test savollariga berilgan javoblar	10	0-10
	Jami JN ballari	35	0-35

YAkuniy nazorat “YOzma ish” shaklida belgilangan bo‘lsa, u holda yakuniy nazorat 30 ballik “YOzma ish” variantlari asosida o‘tkaziladi. Agar yakuniy nazorat markazlashgan test asosida tashkil etilgan bo‘lib fan bo‘yicha yakuniy nazorat “YOzma ish” shaklida belgilangan bo‘lsa, u holda yakuniy nazorat quyidagi jadval asosida amalga oshiriladi

	Ko‘rsatkichlar	YAN ballari	
		maks	O‘zgarish oraligi
1	Fan bo‘yicha yakuniy yozma ish nazorati	6	0-6
2	Fan bo‘yicha yakuniy test nazorati	24	0-24
3	Jami	30	0-30

YAkuniy nazoratda “YOzma ish”larni baholash mezoni

YAkuniy nazorat “YOzma ish” shaklida amalga oshirilganda, sinov ko‘p variantli usulda o‘tkaziladi. Har bir variant 2 ta nazariy savol va 4 ta amaliy topshiriqdan iborat. Nazariy savollar fan bo‘yicha tayanch so‘z va iboralar asosida tuzilgan bo‘lib, fanning barcha mavzularini o‘z ichiga qamrab olgan. Har bir nazariy savolga yozilgan javoblar bo‘yicha o‘zlashtirish ko‘rsatkichi 0-3 ball oralig‘ida baholanadi. Amaliy topshiriq esa 0-6 ball oralig‘ida baholanadi. Talaba maksimal 30 ball to‘plashi mumkin. YOzma sinov bo‘yicha umumiy o‘zlashtirish ko‘rsatkichini aniqlash uchun variantda berilgan savollarning har biri uchun yozilgan javoblarga qo‘yilgan o‘zlashtirish ballari qo‘shiladi va yig‘indi talabaning yakuniy nazorat bo‘yicha o‘zlashtirish bali hisoblanadi.

Dasturning informatsion-uslubiy ta’minoti

Mazkur fanni o‘qitish jarayonida ta’limning zamonaviy usullari, pedagogik va axborot texnologiyalarini qo‘llanilishi nazarda tutilgan. Ma’ruza va amaliy mashg‘ulotlarda “Baxs-munozara”, “Aqliy xujum”, «Munozarali dars» metodlaridan xamda darsliklar, o‘quv qo‘llanmalari, elektron manbalar, dissertatsiyalar, monografiyalar, xorijiy adabiyotlar va Internet ma’lumotlaridan foydalaniladi.

Foydalaniladigan asosiy darsliklar va o‘quv qo‘llanmalar ro‘yxati

Asosiy darsliklar va o‘quv qo‘llanmalar:

1. Abramov M.A. Geografiya servisa. -M., 1985.
2. Alekseev A.I. Geografiya selskoy mestnosti. -M., 1989.
3. Alekseev A., Kovalev S., Tkachenko A. Geografiya sferы obslujivaniya. -Kalinin. 1988.
4. Sotsialnaya geografiya (problemы metodologii i teorii). -L., 1984.
5. Nazarov M., Tojieva Z. Ijtimoiy geografiya. -T., «Universitet», 2003.

Qo‘shimcha adabiyotlar:

1. Mereste U.I., Nыmmik S.YA. Sovremennaya geografiya: voprosы teorii.. -M., 1978.
2. Pokishishevskiy V.V. Naselenie i geografiya: Teoreticheskie ocherki. -M., 1978.
3. Teoreticheskie osnovы rekreatsionnoy geografii. -M., 1975.
4. Meditsinskaya geografiya i zdorove: sb. nauchn. trud. -L., 1989.
5. Olloyorov N. Jo‘raev T. Ijtimoiy infrastruktura: uning moxiyati, rivojlanishi va istiqbollari. -T., 1992.
6. Soliev A. Iqtisodiy va ijtimoiy geografiyaning dolzarb masalalari. -T., 1995.
7. Lyosh A. Geograficheskoe razmeщenie xozyaystva. - M., 1959.
8. Soliev A., Bo‘rieva M., Nazarov M., va b. Qishloq joylar demografiyasi. -T., “Universitet”, 2005.
9. www. Ziyonet.som
10. www. bearingpoint.uz